פסח וקדשים מאי איכא למימר אלא היכא דאפשר אפשר היכא דלא אפשר לא אפשר ה"נ היכא דאפשר אפשר היכא דלא אפשר לא אפשר: א"ר נחמן אמר רב ראה אחד ששחט אם ראהו [א]מתחלה ועד סוף מותר לאכול משחיטתו ואם לאו אסור לאכול משחיטתו היכי דמי אי דידע דגמיר למה לי ראה ואי דידע דלא גמיר פשיטא ואלא דלא ידע אי גמיר אי לא גמיר (א) לימא [ב]רוב מצויין אצל שחיטה מומחין הן מי לא תניא [ג]הרי שמצא תרנגולת שחוטה בשוק או שאמר לשלוחו צא שחוט והלך ומצא שחוט [ד]חזקתו שחוט אלמא אמרינן [ה]רוב מצויין אצל שחיטה מומחין הן הכא נמי לימא רוב מצויין אצל שחיטה מומחין הן [ו]לעולם דידע דלא גמיר [ז]וכגון דשחט קמן חד סימן שפיר מהו דתימא מדהאי שפיר הך נמי שפיר קמ"ל האי אתרמויי איתרמי ליה אידך שמא שהה שמא דרס בעא מיניה רב דימי בר יוסף מרב נחמן האומר לשלוחו צא ושחוט והלך ומצא שחוט מהו אמר לו חזקתו שחוט האומר לשלוחו צא ותרום והלך ומצא תרום מאי אמר ליה [ח]אין חזקתו תרום מה נפשך אי [ט]חזקה שליח עושה שליחותו אפילו תרומה נמי ואי אין חזקה שליח עושה שליחותו אפילו שחיטה נמי לא אמר ליה [י]לכי תיכול עלה כורא דמלחא לעולם [כ]אין חזקה שליח עושה שליחותו ושחיטה אי נמי (ב) דילמא איניש אחרינא שמע ואזל שחט רוב מצויין אצל שחיטה מומחין הן תרומה דילמא איניש אחרינא שמע ואזל תרם הוה ליה תורם שלא מדעת [מ]והתורם שלא מדעת אין תרומתו תרומה לימא רוב מצויין אצל שחיטה מומחין הן תנאי היא [נ]דתניא הרי שאבדו לו גדייו ותרנגוליו והלך ומצאן שחוטים רבי יהודה אוסר רבי חנינא בנו של רבי יוסי הגלילי מתיר אמר רבי נראין דברים של רבי יהודה שמצאן באשפה ודברי רבי חנינא בנו של ר' יוסי הגלילי שמצאן בבית מאי לאו בהא קמיפלגי דמ"ס אמרינן רוב מצויין אצל שחיטה מומחין הן ומר סבר לא אמרינן רוב מצויין אצל שחיטה מומחין הן אמר רב נחמן בר יצחק לא דכולי עלמא רוב מצויין אצל שחיטה מומחין הן ובבית דכ"ע לא פליגי [ס]דשרי באשפה שבשוק דכולי עלמא לא פליגי [ע]דאסור כי פליגי באשפה שבבית מ"ס אדם עשוי להטיל נבלתו באשפה שבבית ומר סבר [פ]אין אדם עשוי להטיל נבלתו באשפה שבבית אמר מר אמר רבי נראין דברי רבי יהודה שמצאן באשפה מאי אשפה אילימא אשפה שבשוק הא אמרת דכולי עלמא לא פליגי דאסור אלא לאו פשיטא באשפה שבבית אימא סיפא ודברי רבי חנינא בנו של רבי יוסי הגלילי שמצאן בבית מאי בית אילימא בית ממש האמרת דכולי עלמא לא פליגי דשרי אלא פשיטא באשפה שבבית קשיא דרבי אדרבי

הכי

פסח. דאמר רחמנא (שמות יב) ואכלו את הבשר ושלמים דאמר רחמנא (שם כט) ואכלו אותם אשר כופר בהם מלמד שהכפרה תלויה אף באכילה מאי איכא למימר אלא ודאי אכיל דסמיך ארובא היכא דלא אפשר ואפי' הכי פליג בקטן וקטנה משום דאפשר. לדידן נמי היכי ילפינן מיניה *אלא ודאי הלכה למשה מסיני [ב] (ב) הא דסמכינן ארובא אפי' היכא דאפשר אי נמי אחרי רבים להטות (שם כג) משמע בין רובא דאיתיה קמן בין רובא דליתיה קמן דמאי שנא האי מהאי והא מלתא סמכינן ולא בדקינן כל י"ח טרפות. ונקובת הריאה משום דשכיח בה ריעותא בדקינן והיכא דאיתרמי [ג]דאיפרשה ריאה ולא בדק מאכלא דסמכינן אהא ואדרב הונא דאמר (לעיל דף ט.) נשחטה בחזקת היתר עומדת ואין מפרסמין הדבר: **אי דידע דגמיר.** שמכיר בו שאלומד בהלכות שחיטה: **דידע דלא גמיר.** שמכיר בו שאין יודע הלכות שחיטה: **פשיטא.** דראה מותר דהא לא שהה ולא דרס ולא ראה אסור שמא שהה או דרס: **דלא ידע אי גמיר אי לא גמיר.** ואשמועינן דלא סמכינן אסתמא עד שיהא מכיר בו שיודע: [ד]**מומחין הן.** שאם לא היה מומחה לא היה שוחט: **רוב מצויין אצל שחיטה.** כלומר רוב השוחטין: [ה]**והלך.** בעל הבית: **ומצא תרום.** ולא ידע מי תרמו: **חזקה שליח** [ו]**עושה שליחותו.** כל השלוחין עושין שליחותן ומחזקינן להו בכך מאחר שנתרצו בשליחותם: **ואם אין עושה שליחותו אפילו בשחיטה נמי לא.** דשמא לא שלוחו שחט אלא אחר שאינו בקי בהלכות שחיטה: **לכי תיכול עלה כורא דמלחא.** כשתמדוד לי כור של מלח בשכר שאומר לך ובדיחותא בעלמא הוא: **אין חזקה כו'.** אלא ספק עושה ספק אינו עושה: **אי נמי שמע איניש וכו'.** אפילו שמע איש אחר: **תורם שלא מדעת אינה תרומה.** דשליחות לתרומה מגם אתם אתרבי [ז](גיטין דף כג:) אתם גם אתם[ח] לרבות שלוחכם ומינה מה אתם לדעתכם אף שלוחכם לדעתכם: דרך נבלות להשליך לאשפה: מדקאמר רבי נראין דברי ר' יהודה באשפה מכלל דפליג רבי חנינא אפילו באשפה ומדקאמר דברי ר' חנינא בבית מכלל דפליג ר' יהודה אפילו בבית: **דכולי עלמא לא פליגי דשרי.** דרוב מצויין אצל שחיטה מומחין הם: **דאסור.** דכיון דהשליכם שם ודאי נתנבלה בשחיטתה בשהייה או בדרסה: **אין אדם עשוי להטיל נבלתו באשפה שבבית.** משום דמסרח ואיכא ריח רע: **והא אמרת דכולי עלמא וכו'.** ומאי נראין דברי פלוני [ט]או דברי פלוני והלא שניהם שוין בה: **אלא פשיטא.** באשפה דקתני היינו אשפה שבבית דפליגי בה ואשמועינן דכרבי יהודה סבירא ליה: **הא אמרת לכולי עלמא שרי.** ומאי נראין דברי רבי חנינא דמשמע אבל דברי ר' יהודה אין נראין[י] ר' יהודה נמי שרי בה: **אלא פשיטא.** מאי בית באשפה שבבית ובה פליגי ואשמועינן רבי דכרבי חנינא סבירא ליה: **קשיא דרבי אדרבי.** דברישא נראו לו דברי רבי יהודה לאסר באשפה שבבית ובסיפא נראו לו דברי רבי חנינא בנו של רבי יוסי הגלילי דמתיר באשפה שבבית אם כן קשיא דרבי אדרבי:

ונפקא מינה להיכי שרליטוה שהיה לה חלב קודם לידה דהיא לא מפטרינן מטעם חלב ואפשר דאף רשב"ג סבר דחלב פוטר והשתא אתי שפיר דאשכחן רשב"ג דלא חייש למיעוטא בריש כל הצלמים (ע"ז דף מ:) דלא גזר שאר מקומות אטו אותו מקום כדגזר ר"מ התם ורבי יוחנן נמי אכל לעיל (דף ה:) משחיטת כותי ולא גזר בהו כדגזר ר"מ ובעשרה יוחסין (קידושין דף פ.) גבי שני דברים שאין בהן דעת לישאל ועשאן הכתוב כו' משמע נמי דרבי יוחנן כרבנן דר"מ ס"ל והא דא"ר יוחנן בסוף אין מעמידין (ע"ז דף לט:) למעוטי מוריים וגבינות בית אונייקי וסתמא כר"מ התם הוי סתם ואח"כ מחלוקת בריש כל הצלמים (שם מ:) והא דאמר רשב"ג כל ששהה שלשים יום באדם אינו נפל הא לא שהה ספק הוי אפילו נפל מן הגג או אכלו ארי בפרק ר' אליעזר דמילה (שבת דף קלה:) וקיימא לן התם כוותיה אע"ג דרובן אינן נפלים וכן תוך שמנה ימים בבהמה אסרינן התם ולא אזלינן בתר רובא התם משום דלא יבא להקל בערוה והצריכוה חליצה במת תוך שלשים ולא רצו לסמוך על הרוב ולהתירה לשוק בלא חליצה שלא יאמרו העולם שפיהק ומת ויבא לידי לעז וקלקול ולכך גם לענין אבילות פטור שלא יבא להקל בערוה ועוד דבלאו הכי יש להקל באבילות דקי"ל (מו"ק דף [יח.] כ.) הלכה כדברי המיקל באבל ואסרו כמו כן בבהמה דגזרו בהמה אטו אדם דאי לא הא לא קיימא הא אי נמי אסור בבהמה אפי' בבריא שלא יבא להתירה במולה שיהא קרוב לפיהק ומת:

פסח וקדשים מאי איכא למימר. [ש]מבשר תאוה לא פריך משום דנראה דמדאורייתא לא חייש רבי מאיר למיעוטא אלא מדרבנן[ט] ולהכי פריך הכי נמי שמחמיר שלא לאכול בשר כלל ואפילו מחמיר בשאר בשר פסח וקדשים אין יכול להחמיר ומדקדק כי היכי דלר"מ יש חילוק מדרבנן בין אפשר ללא אפשר ה"ה לרבנן[י]: **או שאמר לשלוחו כו'.** מעיקרא תנא מלא תרנגולת שחוטה בשוק דאיכא למימר בעליה שחטוה והדר אמר דאפי' אמר לשלוחו ומצאו השליח שהיא שחוטה דהשתא שלא ברשות נשחטה אפ"ה חזקתו שחוטה: **הכי** גרסינן לעולם אין חזקה שליח כו'. מפורש בפ' בכל מערבין (עירובין לב:): **הרי שאבדו לו גדייו.** ה"ה נגנבו דמשום דחשיד אגנבה לא חשיד אנבלה ובתוספתא קתני בהדיא נגנבה לו תרנגולת ומצאה כו': **כי פליגי באשפה שבבית.** הוא הדין דפליגי בשוק בלא אשפה כדמוכח באלו מציאות (ב"מ דף כד:) גבי ר' חנינא שמצא גדי שחוט בין טבריא לציפורי:

מאן

מסורת הש"ס

א) [לעיל ג:], ב) [תוספתא פ"ב ה"ב], ג) גיטין סד. עירובין לב: [נזיר יב.], ד) לקמן קיב. שבת ד. (פסחי' קיד) [עירובין לו.], ה) ב"מ כד: [תוספתא פ"ב ה"ב], ו) [קדושין מא:], ז) [במדבר יח], ח) בכ"מ נוסף: הא, ט) [ועיין תוס' לקמן פו: בסוף ד"ה סמוך], י) [ועי"ע תוס' בכורות כ. ד"ה ואי בעית אימא],

◆

גליון הש"ס

רש"י ד"ה פסח וכו' אלא ודאי הלמ"ס. עיין לקמן דף ג ע"ב ברש"י ד"ה מאי יעו"ק:

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' א"נ איכא כל"ל ותיבת דילמא נמחק: (ב) רש"י ד"ה פסח וכו' מסיני הוא דסמכינן:

◆

מוסף רש"י

לכי תיכול עלה כורא דמלחא. בבדיחותא אהדר ליה, כשתמדוד לי כור של מלח אומר לך טעמו של דבר (שבת ד. ובעי"ז עירובין לו. ולקמן קיב.) לישנא אחרינא לכשתאכל עליה כור של מלח לא תוכל להשיבם זו לזו (שבת שם). **שמצאן באשפה.** שדרך נבילה להשליכה לאשפה (ב"מ כד:).

◆

שיטה מקובצת

א] לימא רוב מצויין אצל שחיטה. נ"ב עי' תוס' בכורות דף כ ע"ב: ב] הלכה למשה מסיני הוא הא: ג] והיכא דאתרמי (א) דאיתפקא ריאה: ד] מומחין הן שאם לא היה וכו'. נ"ב בקצת ס"י כתיב (רוב מצויין) כלומר רוב השוחטים מומחים הם שאם לא היה מומחה לא היה שוחט: ה] והלך בעל הבית. (עוד) נ"ב בכל הספרי יד נמצא והלך אח"כ בעל הבית ומצאו שחוט ולא ידע מי שחטו אם שלוחו אם אחר: דשחט חד סימן קמיה שפיר והלך לו הרואה וגמר זה שחיטתו והלך וכו': ו] חזקת שליח וכו'. נ"ב בקצת ס"י עושה שליחותו כל השלוחין מוחזקין בכך דלאחר שנתרצו בשליחותן ודאי עושים שליחותן: ז] ומאי נראין דברי פלוני ולא דברי פלוני והלא: ח] מבשר תאוה לא פריך. נ"ב עי' תוס' בכורות (דף כ ע"ב):

א) [נראה דצ"ל דאיתפרקא].

עין משפט נר מצוה

א [טוש"ע י"ד סימן א סעיף ג]:

פב ב ג מיי' פ"ד מהלכות שחיטה הלכה ז סמג עשין סג טוש"ע י"ד סימן א סעיף א וסעיף ד:

פג ד ה טוש"ע שם סעיף ג:

פד ו ז מיי' פ"ד מהלכות תרומות הלכה ו [טוש"ע י"ד סימן שלא סעיף לד]:

פה ח מיי' שם הלכה ג:

פו ט י כ מיי' פ"ד מהלכות שחיטה הל' ח ועיין בכ"מ שהאריך סמג עשין סג טוש"ע י"ד סי' א סעיף ד:

◆

רבינו גרשום

(אלא תרע) [ודילמא] היכא דאפשר למבדקיה אפשר [והיכא דלא אפשר לא אפשר] ולא אמרינן במקום נקב קא שחיט: וכי תימא (א) בפסח וקדשים רובא אזלינן מאי וכו' אלא היכא דאפשר וכו' הכא נמי (בשחיטה) [לדידן] היכא דאפשר אפשר ולעולם לא אזלינן בתר רובא היכא דיכלינן (למיבדקא) למיבדקיה: (ב)אמר ליה חזקתו שחוט כלומר דאמרינן שלוחו שחט או ישראל אחר מומחה שחט ורוב מצויין אצל שחיטה מומחין הן הכא נמי (בשחיטה) [בראה אחר ששחט נימא] דרוב מצויין אצל שחיטה מומחין הן ולמה ליה לראות מתחלה ועד סוף: לעולם [דידע דלא גמיר וכגון וכו'] שמא שהה ושמא דרס ומשום הכי צריך לראות מתחלה ועד סוף: אמר לו אין חזקתו תרום כלומר אע"פ שמצא תרום צריך לתרום פעם אחרת כדבעינן לפרושי לקמן לעולם אין חזקה שליח וכו' אבל בשחיטה אי נמי איניש וכו' אבל בתרומה (קאמר) [דילמא] איניש אחרינא שמע כו' [והתורם שלא מדעת וכו'.] דכתיב והרמותם גם אתם. ר' יהודה [ס"ל] אסור [דלא אמרינן] דרוב מצויין אצל שחיטה וכו' ור' חנינא בנו של ר' יוסי הגלילי סבר דרוב מומחין הן כו': אמר רבי נראין דברי רבי יהודה שמצאו וכו' (ודמר סבר רוב מצויין אצל שחיטה מומחין הן). לעולם דכ"ע רוב מצויין אצל שחיטה מומחין באשפה שבשוק כולי עלמא לא פליגי דאסור דודאי נתנבלו בשחיטה (נמי) [והשוחטן] (וששחטן) השליכן

א) נראה דצ"ל וכי תימא אע"ג דלא אכיל בשרא בפסח וקדשים מאי וכו'. ב) נראה דצ"ל אלמא אמרינן רוב מצויין אצל שחיטה מומחין הן כלומר דאמרינן וכו'.